

VRYSTAAT LANDBOU
FREE STATE AGRICULTURE

KONGRES 2024

ONGEAG

klipkouers

Voedselsekerheid en landbou in Afrika, volgens Johan Kotzé 2

Die toekoms van **landbou in Suid-Afrika**, volgens Prof Cobus Oberholster 4

Die toekoms van die **landbousektor** in Suid-Afrika, volgens John Steenhuisen 7

Jongmense moet voorvat in landbou se toekoms, volgens Francois Wilken 9

Uitdagings en oplossings in die Suid-Afrikaanse landbousektor, volgens Prof Johan Willemse 11

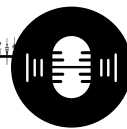
KLIK en **LUISTER** of **KYK** die potgooi:

YouTube

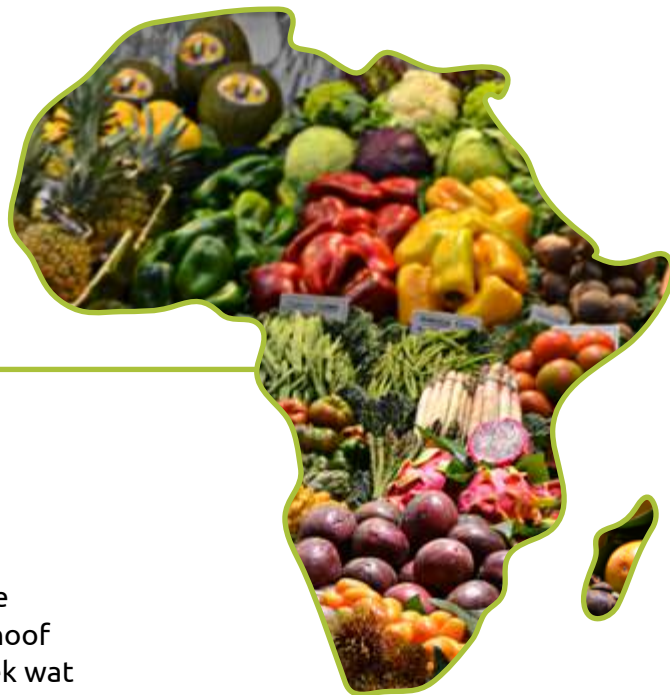
PODCAST

Voedselsekerheid en landbou in Afrika,

volgens Johan Kotzé

Voedselsekerheid is een van die grootste uitdagings waarmee Afrika tans te kampe het, veral met die vinnige bevolkingsgroei en stedelike uitbreiding. Johan Kotzé, hoof uitvoerende beampte van Agri SA, die kwessies bespreek wat voedselsekerheid bedreig en oplossings voorgestel om die landboubedryf in Afrika volhoubaar en winsgewend te hou.

Bevolkingsgroei en stedelike uitbreiding

Kotzé sê dat die wêreldbevolking dramaties toegeneem het na die Tweede Wêreldoorlog, wat 'n direkte impak op voedselsekerheid het.

Dié vinnige urbanisasie het tot gevolg gehad dat mense wat voorheen selfonderhoudend was, nou afhanklik is van voedsel wat deur ander geproduseer word. Hierdie verskuiwing het 'n groot druk op die landboubedryf geplaas. Mense in stedelike gebiede produseer nie meer hul eie voedsel nie, en daarom is dit noodsaaklik dat landelike gebiede volhoubare voedselproduksie handhaaf om die groeiende stede te voed.

Statistiek:

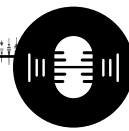
- » In 1900 het slegs **5%** van die wêreldbevolking in stede gewoon. Dit het gestyg tot **55%** vandag.

Toekoms van voedselsekerheid en klimaatsverandering

Voedselsekerheid word toenemend bedreig deur klimaatsverandering. Kotzé wys daarop dat klimaatverskuiwings, saam met bevolkingsdruk, sal vereis dat boere hul praktyke aanpas om volhoubaar te boer. Die Duitse regering, byvoorbeeld, het reeds planne in plek om volhoubare landbou te ondersteun.

Die behoefte om ESG-vereistes (Environmental, Social, and Governance) te vervul, is 'n groeiende fokus vir boere wat finansiële steun soek. Kotzé noem dat dit belangrik is vir boere om in te sien dat, selfs al glo sommige nie aan klimaatsverandering nie, dit 'n realiteit is wat hulle nie kan ignoreer nie.

Voedselsekerheid en landbou in Afrika, volgens Johan Kotzé

Kleinboere se rol in die ekonomie

Kleinboere speel 'n sentrale rol in Afrika se voedselproduksie en ekonomie, aangesien 75% van Afrikaanse boere kleinboere is. Hierdie boere staan unieke uitdagings in die gesig, veral as dit kom by toegang tot finansiële hulpbronne en die skaal waarop hulle kan produseer. Kotzé sê dat die ekonomiese model in Afrika nie altyd geskik is vir grootskaalse kommersiële boerdery nie, en dat kleinboere nog lank 'n integrale deel van die landbou-omgewing sal bly.

Ongeveer 50% van Afrika se bevolking is jonger as 18 jaar oud, wat 'n groot uitdaging – maar ook 'n geleentheid – vir die toekoms van landbou inhou. Hierdie jong bevolking sal ondersteun moet word om hul potensiaal as toekomstige boere te benut.

Statistieke:

- » **75%** van die boere in Afrika is kleinboere.
- » **50%** van Afrika se populasië is onder 18 jaar oud

Uitdagings van bevolkingsgroei in Afrika

Volgens Kotzé sal Afrika se bevolking na verwagting teen 2050 met 100% toeneem. Hierdie bevolkingstoename sal 'n enorme uitdaging vir voedselsekerheid skep, veral omdat 48% van die bevolking afhanklik is van landbou vir inkomste. Dit sal noodsaaklik wees om landbou te moderniseer om aan die groeiende vraag te voldoen.

Suid-Afrikaanse boere en hul rol in Afrika

Suid-Afrikaanse boere moet beskerm word omdat hulle 'n belangrike rol speel in voedselproduksie in Afrika en bydra tot die volhoubaarheid van die landboubedryf. Dit is belangrik dat hulle erken word vir hul bydraes tot die ekonomie.

Volgens Kotzé moet boere nie skaam wees om te erken dat landbou winsgewend moet wees nie. *“Geen besigheid wat ek in die bank leer ken het wat nie wins maak, bestaan vandag nie,”* sê hy. ESG-vereistes word verder onderstreep as 'n belangrike beginsel vir die toekoms van landbou.

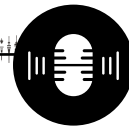
Samewerking tussen boere en verbruikers

Dit is noodsaaklikheid om die verhouding tussen verbruikers en boere te verbeter, dat verbruikers bewus is van die uitdagings wat boere in die gesig staan, en dat daar 'n sterker verbinding tussen die twee groepe gemaak word. Hierdie samewerking sal help om die landboubedryf volhoubaar te hou en om verbruikers se bewustheid van volhoubare landboupraktyke te verhoog.

Samevatting

Deur volhoubare praktyke te volg, samewerking te bevorder, en bewus te wees van die uitdagings wat voorlê, sal die landboubedryf in Afrika kan groei en volhoubare voedselsekerheid vir die kontinent verseker.

Die toekoms van landbou in Suid-Afrika,

volgens Prof Cobus Oberholster

Suid-Afrikaanse boere staan voor verskeie uitdagings wat nie net die huidige landboubedryf beïnvloed nie, maar ook die toekoms daarvan. Om te oorleef en te floreer in 'n dinamiese ekonomiese en klimaat-landskap, moet boere aanpas by nuwe realiteite en hul sakebenaderings fundamenteel heroorweeg.

Klimaatsverandering

Volgens Prof Oberholster, hoofbestuurder by BKB, is klimaatsverandering nie meer 'n abstrakte konsep nie, maar 'n realiteit wat boere direk beïnvloed. Die effek van hierdie veranderinge sal aanhou groei, wat vereis dat boere hul bedrywighede en tegnieke fundamenteel moet aanpas.

- » **Transformasie is noodsaaklik:** Boere sal hul besighede moet transformeer in reaksie op klimaatsverandering. Die vermoë om te transformeer, en nie net om veerkragtig te wees nie, sal van kardinale belang wees.
- » **Voorspelbaarheid is beperk:** Klimaatsverandering maak dit moeiliker om op ou modelle van voorspelbaarheid staat te maak, en daarom moet boere proaktief wees in hul aanpassings.

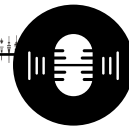

Waarop boere moet fokus

In 'n onvoorspelbare wêreld is dit noodsaaklik dat boere op die aspekte fokus waaroor hulle beheer het. Dit behels die bestuur van hul boerderye so doeltreffend as moontlik en om seker te maak dat hulle op die hoogte bly van nuwe tegnologieë en markneigings. Boere moet dus fokus op:

- » Effektiewe gebruik van hulpbronne soos water en grond.
- » Tegnologie en outomatisering om produksie te verbeter.
- » Deurlopende opleiding en vaardigheidsontwikkeling.

Hierdie fokus op wat binne hul beheer is, stel boere in staat om die grootste impak te hê.

Die toekoms van **landbou in Suid-Afrika**, volgens Prof Cobus Oberholster

Samewerking: 'n Sleutel tot sukses

Oberholster beklemtoon dat boere nie alleen sal oorleef in die moderne bedryf nie. Samewerking tussen verskeie belanghebbendes is die sleutel om suksesvol te wees.

Belanghebbendes in landbou:

- » Die regering
- » Finansiële instellings, soos banke
- » Verskaffers van insette soos saad en kunsmis
- » Verbruikersmarkte en koöperasies

Hy verduidelik dat multibelanghebbende vennootskappe noodsaaklik is, selfs op plaasvlak. Om te verseker dat alle partye ingelig en bestuur word, kan boere nie meer funksioneer as geïsoleerde eenhede nie. Organisasies soos Agri SA speel hier 'n kritiese rol, deur namens boere te bemiddel en oplossings vir landboubesighede te fasiliteer.

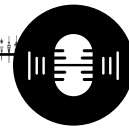
Besluitneming in onsekere tye

Besluitneming is volgens Oberholster een van die grootste uitdagings waarmee boere in die komende jare te doen sal kry. Hy beklemtoon dat boere beslissend moet wees in 'n tyd waarin marktoestande, klimaat en tegnologie vinnig verander.

Suksesvolle besluitneming behels:

- » **Inligtingbestuur:** Boere moet toegang hê tot akkurate, betroubare inligting en dit doeltreffend gebruik om besluite te neem.
- » **Transformasievermoë:** Wanneer die mark of die klimaat vereis dat boere hulle besigheid moet verander, moet hulle gereed wees om drastiese veranderinge aan te bring.

Hierdie vermoë om vinnige en ingeligte besluite te neem, sal dikwels die verskil wees tussen sukses en mislukking in die moderne landbou-omgewing.

Die toekoms van **landbou in Suid-Afrika**, volgens Prof Cobus Oberholster

Impak van tegnologie

Oberholster sê dat die wêreld tans nie net 'n tegnologiese revolusie beleef nie, maar 'n grootskaalse sosiale verandering. Hy verduidelik dat tegnologie 'n kragtige hulpmiddel is, maar dat dit uiteindelik die samelewing is wat die grootste verandering ondergaan. Jong mense in landbou word beter ingelig, en dit verander die manier waarop hulle sake doen.

Tegnologie in landbou:

- » **Digitalisering van landboupraktyke:** Boere moet digitale oplossings aanwend om data te versamel en besluite te verbeter.
- » **Toegang tot inligting:** Moderne tegnologie bemagtig boere met vinnige toegang tot markdata, weervoorspellings en boerderypraktyke.

Hy redeneer dat die grootste uitdaging vir boere sal wees om aan te pas by hierdie sosiale en tegnologiese transformasie.

Belang van institusies soos Agri SA

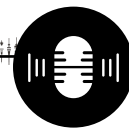
In sy afsluiting wys Oberholster op die belangrike rol wat landbou-instellings soos Agri SA speel. Instellings soos Agri SA speel 'n kernrol in die beskerming en bevordering van boere se belange. Boere moet self egter voorbereid wees om groot besluite te neem, transformasie in hul boerdery aan te bring en vennootskappe met belanghebbendes te koester.

Volgens hom het boere nie die vermoë om alleen groot beleidsveranderinge te beïnvloed nie. Daarom moet hulle steun op instellings wat namens hulle kan optree en groter gesprekke met die regering kan voer.

Institusionele betrokkenheid:

- » **Sterk instellings:** Agri SA dien as 'n belangrike skakel tussen boere en die regering. Dit bied boere 'n gesamentlike platform om hul belange te beskerm en bevorder.
- » **Samewerking met instellings:** Hy dring daarop aan dat boere aktief betrokke moet wees by hierdie organisasies en hul ondersteuning gee om doeltreffende verandering te bewerkstellig.

Deur hierdie instellings te versterk en te ondersteun, kan boere die uitdagings van die toekoms met meer selfvertroue en veiligheid aanpak. Die toekoms lê in die hande van boere wat bereid is om te innoveer en aan te pas, met die ondersteuning van sterk instellings en goed gekoördineerde vennootskappe.

Die toekoms van die landbousektor in Suid-Afrika,

volgens John Steenhuisen

DA-leier en minister van landbou, John Steenhuisen, het Vrystaat Landbou se 120ste bestaansjaarvieringe bygewoon en sy opgewondenheid oor sy nuwe portefeulje duidelik gemaak.

Die landbousektor speel 'n kritiese rol in die ekonomie van Suid-Afrika, met groot geleenthede om werk te skep, sekuriteit te verbeter en 'n beter toekoms vir alle Suid-Afrikaners te verseker. Volgens Steenhuisen is dit tyd om die potensiaal van die sektor te ontsluit deur gefokusde aksies en samewerking.

Samewerking en groei in die landbou

Steenhuisen sê die doelwit is om werksgeleenthede in die landbou te skep en die sektor as 'n hoeksteen van ons ekonomie te versterk. Deur saam met boere, plaaswerkers en organisasies soos Agri-SA te werk, kan die departement verseker dat die uitdagings wat die sektor in die gesig staar, suksesvol aangespreek word.

Sleutelpunte vir samewerking:

- » Saamwerking met plaaswerkers en eienaars om gemeenskaplike probleme te identifiseer.
- » Gesamentlike inspanning tussen die regering en die landbousektor om ekonomiese groei te stimuleer.
- » Vereniging met boereverenigings om kundigheid te deel en die sektor te ontwikkel.

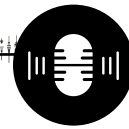
Rol van landbou in die Suid-Afrikaanse ekonomie

Landbou dra beduidend by tot Suid-Afrika se bruto binnelandse produk (BBP). Suid-Afrikaanse produkte is van die hoogste gehalte, en die harde werk van boere maak dit moontlik om internasionaal mee te ding. Die sukses van boere is direk gekoppel aan die sukses van die ekonomie.

Moontlike statistieke:

- » 2,7% van Suid-Afrika se totale BBP word deur landbou gegenereer, volgens die nuutste ekonomiese oorsig van Suid-Afrikaanse landbou
- » Die landbousektor in Suid-Afrika se totale indiensneming staan op 956 000, volgens StatsSA. Dit beteken dat die sektor ongeveer 5,7% van alle werkendes in Suid-Afrika werk gee.

Die toekoms van die landbousektor in Suid-Afrika, volgens John Steenhuisen

Nuwe strukture vir die landbousektor

'n Groot verandering in die departement van landbou is die skeiding van die departement van landelike ontwikkeling en landbou. Steenhuisen sê egter dat hy dankbaar is hiervoor. Deur die fokus eksklusief op landbou te plaas, kan groter vordering gemaak word. Dit laat die departement toe om hul volle energie aan die groei van die sektor te bestee.

Voordele van hierdie nuwe struktuur:

- » Spesifieke aandag op die ontwikkeling van nuwe markte vir Suid-Afrikaanse produkte.
- » Verbeterde biosekuriteit om seker te maak dat ons produkte aan internasionale standaarde voldoen.
- » Verslapping van regulasies om dit makliker te maak vir boere om te groei en winsgewend te wees.

Kritiese uitdagings wat aangespreek moet word

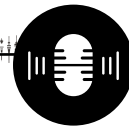
Daar is verskeie ander faktore buite die direkte landbou-omgewing wat 'n groot impak het op die sukses van die sektor. Probleme met veiligheid, vervoer en infrastruktuur beïnvloed boere se vermoë om hul werk doeltreffend te doen. Steenhuisen sê dat hy 'n sterk stem aan die kabinetstafel sal wees om hierdie probleme aan te spreek.

Die pad vorentoe

Dit is belangrik om die voortreflike werk wat reeds in die landbou gedoen word, te erken en te bou op hierdie sukses. Deur sterk verhoudings te bou tussen boere en die regering, kan ons saam die uitdagings oorkom en die landbousektor verder ontwikkel. Daar moet gefokus word op beter toegang tot internasionale markte te verkry en seker te maak dat die regte ondersteuningsstrukture in plek is vir volhoubare groei.

Jongmense moet voorvat in landbou se toekoms,

volgens Francois Wilken

Die toekoms van die landboubedryf lê in die hande van jongmense volgens Francois Wilken, president van Vrystaat Landbou. Hy beklemtoon dat jong mense die dryfkrag moet wees agter die vernuwing van die sektor, en dat die huidige lede hulle moet ondersteun om hul volle potensiaal te bereik.

“Ons jong mense dink anders as ons,” sê hy. Volgens hom het hulle nuwe idees en perspektiewe wat noodsaaklik is vir die toekoms van landbou.

Tekort aan jongmense

Wilken maak 'n dringende oproep aan die jonger geslag om nie net passief te wees nie, maar aktief by die bedryf betrokke te raak.

Hierdie syfers dui op die veroudering van die sektor, wat 'n groot probleem kan skep as daar nie vernuwing plaasvind nie.

Statistieke:

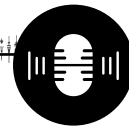
- » Tans is slegs 12% van Vrystaat Landbou se lede jonger as 35 jaar
- » Ongeveer 60% van lede ouer is as 50 jaar

Ekonomie en infrastruktuur

Die ekonomie kan nie groei as daar nie in infrastruktuur belê word nie. Wilken beklemtoon hierdie punt en wys daarop dat landbou en ekonomiese groei hand aan hand moet gaan. Volgens hom speel infrastruktuur 'n kritiese rol in die ekonomie, en dit sal noodsaaklik wees vir die sektor se voortbestaan.

Wilken reflekteer ook op die politieke verandering van 1994 en spreek sy bekommernis uit oor hoe min daar in die afgelope 30 jaar gebou is, asook die instandhouding van bestaande infrastruktuur.

Jongmense moet voorvat in landbou se toekoms, volgens Francois Wilken

Wetsuitdagings vir Vrystaat Landbou

Wilken verwys na twee belangrike wetgewings, die ESTA-wet en die CARA-wet, wat tans in die hof beveg word. Hierdie wetgewing raak alle boere in die Vrystaat direk, sê hy.

Hierdie regsgeveg, wat al ongeveer R1,2 miljoen gekos het, is noodsaaklik om die belange van boere te beskerm en te verseker dat hulle nie hul regte of grond verloor nie.

Wetgewing wat betwis word:

- » ESTA-wet: Wet op die Wet op Uitbreiding van Sekerheid van Verblyfreg,
- » CARA-wet: Wet op die Bewaring van Landbouhulpbronne.

Deelname is kritiek

Een van die grootste probleme wat Vrystaat Landbou ondervind volgens Wilken, is die gebrek aan deelname van hul lede. Baie lede het 'n meer passiewe rol begin inneem, wat die organisasie en gemeenskapsverbande verswak.

Wilken wys daarop dat WhatsApp-groepe en sosiale media nie genoeg is nie – mense moet fisies betrokke raak. Hy vra dat lede aktief deelneem aan die organisasie se prosesse en nie net op die kantlyn bly nie. As mense nie die verantwoordelikheid opneem nie, sal die organisasie se strukture verswak, wat uiteindelik die hele bedryf negatief kan raak, waarsku hy.

Genoemde probleme:

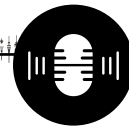
- » Kritiek oor WhatsApp sonder aksie.
- » 'n Gebrek aan fisiese teenwoordigheid in vergaderings.
- » Onwilligheid om moeilike gesprekke aan te pak.

“Kom na vore, help ons”

Aan die einde van sy toespraak het Wilken sy gehoor aangespoor om deel te neem aan die komende kongres en om hul betrokkenheid by die organisasie te versterk. Hy het gesê dat selfbestuur noodsaaklik is en dat lede moet saamwerk om die organisasie sterk te hou. Volgens hom is deelname aan die volgende kongres noodsaaklik, en hy dring sterk daarop aan dat lede nie moet toelaat dat strukture verswak nie, aangesien dit die hele stelsel kan ondermyn.

Hy het sy laaste boodskap duidelik gestel: “Kom na vore, help ons, help jou gemeenskap, help jou boere. Ons moet as 'n eenheid saamstaan.”

Uitdagings en oplossings in die Suid-Afrikaanse landbousektor,

volgens Prof Johan Willemse

Daar is 'n reeks kwessies wat die Suid-Afrikaanse landbousektor tans in die gesig staar. Prof Johan Willemse, landbou-ekonoom en eienaar van Agrikonsult, het sy insigte daarvan gegee en het gefokus op die produksie- en uitvoeruitdagings, die rol van ekonomiese siklusse, en die impak van regeringsbeleid op voedselsekureit.

Bevolkings groei en verstedeliking

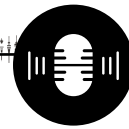
Met die groei van die Suid-Afrikaanse bevolking, veral in stedelike gebiede, is daar 'n groter vraag na voedselprodukte. Ongeveer 70-80% van die bevolking woon nou in stede, wat druk op die landbousektor plaas om voldoende voedsel te verskaf. Hierdie stedelike konsentrasie verhoog ook die vraag na goedkoper voedselopsies, wat plaaslike produsente in 'n moeilike posisie plaas.

Produksie- en uitvoeruitdagings

Volgens Willemse is die uitvoer van landbouprodukte een van die grootste oplossings vir Suid-Afrika se huidige probleme. Hy noem dat daar tans 'n tender van 600 000 ton graan op die tafel is, maar verskeie faktore vertraag die uitvoer daarvan. Lande soos Zambië is huiwerig om goedkoop uitvoere toe te laat, wat verdere druk op plaaslike boere plaas.

Willemse beklemtoon ook die belangrikheid van infrastruktuur en biosekureit, veral in die vleisbedryf. Hy noem dat hierdie twee faktore kernoplossings kan bied om die sektor meer volhoubaar te maak.

Uitdagings en oplossings in die Suid-Afrikaanse landbousektor, volgens Prof Johan Willemse

Ekonomiese en reënsiklusse

Die Suid-Afrikaanse landbousektor word sterk beïnvloed deur ekonomiese en reënsiklusse. Willemse verduidelik dat beide hierdie siklusse 'n direkte invloed het op die pryse van landbouprodukte soos graan en vleis. Weerstoestande speel 'n belangrike rol in die opbrengs van gewasse, en pryse is geneig om te styg wanneer die reënseisoen gunstig is.

Hy waarsku egter dat pryse kan wissel en produsente strategies moet optree om voordeel te trek uit hierdie siklusse. Hierdie wisselende pryse skep uitdagings vir boere wat hul oeste moet verkoop en winsgewend moet bly, veral in 'n onstabiele ekonomiese omgewing. Willemse voorspel dat pryse in die toekoms verder kan styg, maar noem dat boere slim moet wees in hul strategiese besluitneming.

Belang van beleidshervorming

Die huidige beleidsraamwerk stel Suid-Afrikaanse boere in 'n benadeelde posisie, volgens Willemse. Beleidshervormings is dringend nodig om die plaaslike markte te stabiliseer. Dit sluit in:

- » Die herstel van teenstortingstariewe om plaaslike boere teen goedkoop invoere te beskerm.
- » 'n Verhoging in BTW-verligting op voedselprodukte om verbruikers te help in die aangesig van stygende kospryse.

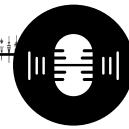
Sonder hierdie hervormings sal die sektor voortgaan om onder druk te verkeer, wat Suid-Afrika se voedselvoorsiening en die ekonomie negatief kan beïnvloed.

Regeringsbeleid in die hoenderbedryf

Willemse het spesifiek sy kommer uitgespreek oor die plaaslike hoenderbedryf, wat swaar getref is deur die invoer van goedkoop hoender. Hy noem dat Suid-Afrika jaarliks sowat 450 000 ton hoender invoer, wat plaaslike produsente in 'n moeilike posisie plaas. Dit het versleg nadat die vorige minister van landbou die teenstortingstariewe op ingevoerde hoender opgehef het, wat veroorsaak het dat buitelandse hoender teen veel laer pryse op die Suid-Afrikaanse mark verkoop word.

Volgens Willemse kry plaaslike boere sowat R35 per kilogram vir hul hoender, terwyl ingevoerde hoender afval teen slegs R9 per kilogram verkoop word. Hy kritiseer die regering se besluit om goedkoop hoender in te voer om voedselkoste laag te hou, aangesien dit plaaslike boere benadeel.

Uitdagings en oplossings in die Suid-Afrikaanse landbousektor, *volgens Prof Johan Willemse*

Voedselsekuriteit en prysbeheer

Willemse noem dat pryse vir basiese voedsel soos speenkalwers en mielies aan die toeneem is, wat verbruikers verder onder druk plaas. Hierdie styging in pryse word aangevuur deur 'n kombinasie van ekonomiese faktore, insluitend die invoer van goedkoop produkte en die stygende koste van plaaslike produksie.

Sleuteluitdagings vir die bedryf:

- » Hoër produksiekoste vir plaaslike boere.
- » Stygende voedselpryse vir verbruikers.
- » Teenstrydige regeringsbeleid wat invoere bevoordeel bo plaaslike produksie.

Vooruitsigte en oplossings

Ten spuite van die uitdagings, is daar wel moontlike oplossings vir die landbousektor. Willemse het die volgende kritiese faktore geïdentifiseer om die sektor vorentoe te neem:

- » Uitvoer moet verhoog word om plaaslike produsente te ondersteun en markte uit te brei.
- » Infrastruktuurontwikkeling en biosekuriteit moet prioriteit geniet om volhoubare groei in die vleis- en graanbedryf te verseker.
- » Ekonomiese stabiliteit en die beheer van siklusse moet beter bestuur word om voorspelbare prysneigings te ondersteun.

Willemse beklemtoon dat produsente die dinamika van ekonomiese en weervoorsigte goed moet verstaan en vinnig moet aanpas by veranderende marktoestande.

Vooruitsigte

Suid-Afrika moet 'n balans vind tussen ekonomiese oorlewing, internasionale mededingendheid, en voedselsekerheid. Dit verg 'n gekoördineerde poging van beide die regering en die private sektor om infrastruktuur te verbeter, beleidshervormings deur te voer, en innovasie in landboupraktyke aan te moedig.